

POVIJEST SLOVAČKOGA KNJIŽEVNOGA JEZIKA

Studij: Slovački jezik i književnost

Kolegij: Povijest slovačkoga književnoga jezika

Nastavnik: dr. sc. Martina Grčević, doc.

Status kolegija: izborni

Oblik nastave: predavanja (2), seminari (2)

ECTS bodovi: 5

Ciljevi kolegija: Stjecanje osnovnih kulturoloških spoznaja o okolnostima formiranja slovačkoga književnoga jezika; jezičnopovijesna periodizacija; upoznavanje s načelima kodifikacije i njihovih promjena u povijesnom kontekstu.

Sadržaj kolegija: Kolegij daje uvid u vanjsku i unutarnju povijest slovačkoga jezika od samih početaka njegova izdvajanja iz praslavenskoga do njegova nastanka i funkcioniranja kao književnoga jezika u današnjem vremenu. Obradit će se najvažniji kulturnopovijesni momenti koji su utjecali na njegovo kodificiranje i dat će se pregled najbitnijih kodifikacijskih promjena. Pažnja se obraća i na dijalektalne razlike unutar slovačkoga jezika.

Studentske obveze: Redovita nazočnost na nastavi, sudjelovanje u diskusijama i analizi tekstova, na kraju usmeni ispit.

Raspored rada po tjednima:

1. Uvod u kolegij (opis kolegija, predstavljanje literature). Povijest slovačkoga književnoga jezika kao kompleksne jezikoslovne discipline. Osnovni pojmovi: dijalekt, književni jezik, interdijalekt, kulturna "slovenčina" (kulturna "západoslovenčina", "stredoslovenčina" i "východoslovenčina"), kodifikacija jezika, itd.
2. Dijalektalna podjela slovačkoga jezika. Najosnovnije karakteristike zapadno-, srednjo- i istočnoslovačkih dijalekata. Mjesto slovačkoga jezika među slavenskim jezicima.
3. Periodizacija povijesti slovačkoga književnoga jezika. "Sintetička" i tzv. "specijalna" povijest slovačkoga književnoga jezika. Slovački jezik u praslavenskom kontekstu. Teorije o podrijetlu slovačkoga jezika.
4. Rano razdoblje (9.–10. st.). Velika Moravska i djelovanje Ćirila i Metoda. Velikomoravska literatura: *Proglas* i dr. Raspad velikomoravskih tradicija.
5. Predstandardno razdoblje: starije (11.–15. st.). Sociolingvistička situacija. Upotreba crkvenoslavenskoga i latinskoga jezika na području današnje Slovačke. Prodiranje češkoga jezika. Nastajanje kulturnih slovačkih interdijalekata: zapadno-, srednjo- i istočnoslovačkoga. Njihova jezična karakteristika na primjerima izabranih književnih tekstova iz dotičnog razdoblja.
6. Predstandardno razdoblje: mlađe (16.–18. st.). Sociolingvistička situacija. Razvoj kulturnih slovačkih interdijalekata: zapadno-, srednjo- i istočnoslovačkoga. Njihova jezična karakteristika i jezične promjene na primjerima izabranih književnih tekstova.
7. Uporaba češkoga jezika na slovačkom području u predstandardnom razdoblju. Biblijska "čeština". Slovakizirana "čeština". Mjesto i funkcija češkoga jezika u vrijeme preporoda.
8. Standardno razdoblje slovačkoga jezika. Socijalno-politička, kulturna i jezična situacija u Ugarskoj. Početak kodifikacije slovačkoga književnoga jezika. Anton

Bernolák i "berňolákovčina". Karakteristika "berňolakovskoga" jezika. Čitanje i analiza izabranih tekstova (J. Fándli, J. Hollý).

9. Ľudovít Štúr i njegova kodifikacija. Socijalno-politička, kulturna i jezična situacija u Slovaka u prvoj polovici 19. st. Principi kodifikacije i jezična karakteristika "štúrovčine" na primjeru izabranih književnih tekstova (npr. Štúr, Hodža, Sládkovič).
10. Razdoblje jezičnih reforma. "Hodžovsko-hattalovska" pravopisna reforma šturovske kodifikacije. Principi pravopisne reforme i jezične promjene.
11. Razvoj slovačkoga književnoga jezika u matičnom i martinskom razdoblju. Jezična situacija, normiranje jezika, pravopisne reforme. Czambelova *Rukovät' spisovnej reči slovenskej*.
12. Jezične promjene od kraja 18. st. do početka 20. st.; usporedba kodifikacija; jezične posebnosti kod pojedinih kodifikatora (Bernolák, Štúr, Hattala, Czambel).
13. Razvoj slovačkoga književnoga jezika u međuratnom i poslijeratnom razdoblju. Jezične promjene u Pravopisu slovačkoga jezika (1931., 1939., 1940., 1953., 1968.). Jezična situacija u obnovljenoj češko-slovačkoj državi.
14. Suvremena jezična situacija u Slovačkoj. Današnje tendencije u normiranju i kodificiranju slovačkoga jezika. Najosnovnija suvremena kodifikacijska djela, briga o jezičnoj kulturi, jezikoslovne institucije, časopisi, itd. Slovačke jezičnopolitičke tendencije u kontekstu globalizacije u usporedbi s drugim slavenskim zemljama.
15. Ponavljanje i utvrđivanje gradiva. Priprema za ispit.

Literatura:

Obvezatna:

Krajčovič, Rudolf / Žigo, Pavol: *Dejiny spisovnej slovenčiny*. Bratislava, 2002.

Krajčovič, Rudolf / Žigo, Pavol: *Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny*. Bratislava, 1999.

Izborna:

Blanár, Vincent/ Jóna, Eugen/ Ružička, Jozef: *Dejiny spisovnej slovenčiny II*. Bratislava, 1974.

Krajčovič, Rudolf: *Vývin slovenského jazyka a dialektológia*. Bratislava, 1988.

Pauliny, Eugen: *Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť*. Bratislava, 1983.

Sesar, Dubravka: *Putovima slavenskih književnih jezika. Pregled standardizacije češkoga i drugih slavenskih jezika*. Zagreb, 1996.

Stanislav, Ján: *Dejiny slovenského jazyka. I-V*. Bratislava, 1956.–1973.

Verges, Darina: *Die Standardisierung der slowakischen Literatursprache im 18. bis 20. Jahrhundert: unter besonderer Berücksichtigung der Flexionsformen*. Frankfurt am Main, 1984.